

L'Àrea de Praxi confirma la contenció de reclamacions de responsabilitat professional mèdica

JOSEP ARIMANY,
director del Servei
de Responsabilitat Professional

El model català propi de RC ha demostrat la seva viabilitat sostinguda des del 1986 fins ara. Sembla que aquest any s'ha iniciat un nou i molt remarcable aspecte en el funcionament de l'SRP: l'activitat de litigi s'ha reduït d'un 38 % en comparació amb l'any anterior, ja que gairebé un 62 % (177) de les reclamacions de l'any 2008 ha seguit la via extrajudicial; un 23 % (67) ha optat per la via judicial penal, i només el 15 % (43) per la demanda civil

Durant el primer semestre del 2008 s'han fet les negociacions i gestions per a la renovació de la pòlissa col·lectiva d'assegurança de la responsabilitat professional mèdica (RPM) entre el CatSalut i el Consell de Col·legis de Metges de Catalunya (CCMC), preparant el concurs públic i finalment adjudicant a la companyia d'assegurances Zurich la responsabilitat d'assegurar els metges catalans, renovada per tres anys i que ha entrat en vigor l'1 de juliol de 2008. Alhora, s'ha signat el traspàs a aquesta asseguradora per a la cobertura adicional de la sinistralitat excedent sobre els riscos assumits pels prenedors de les assegurances de Responsabilitat Civil contractades amb la companyia asseguradora Winterthur en el període 1993-2001/03, *Run-Off* Winterthur, gestionades per a la Comunitat de Béns des de l'any 2002. Amb aquesta operació, Zurich assumeix el risc de la totalitat dels sinistres i no varia la direcció de la gestió, encomanada al Servei de Responsabilitat Professional (SRP).

Un any més, les dades del Servei de Responsabilitat Professional (SRP) del CCMC confirmen la contenció de les reclamacions que els últims anys ha experimentat el sector de l'assegurança de RPM: 287 expedients oberts l'exercici 2008, 19 menys que l'anterior (306). Una diferència que, si bé no dona prou marge perquè l'SRP la valori com la confirmació d'una tendència a la disminució de la freqüència de les demandes, sí que permet que la destaquem com a molt positiva. Més encara quan aquesta dada va associada a la constatació que el nombre de metges que han patit una reclamació s'ha reduït gairebé d'un 14 % d'un exercici a l'altre (409/2007 i 353/2008).

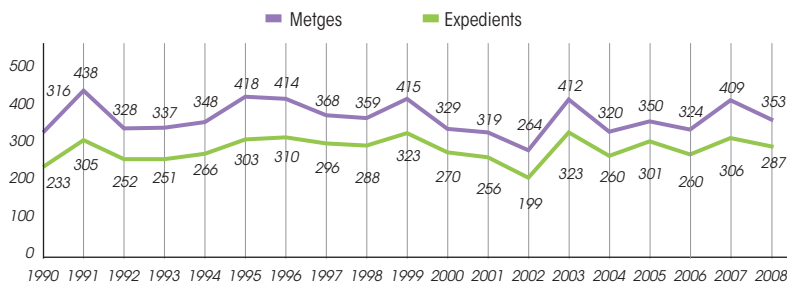
Insistim que aquesta és una dada que convida a l'optimisme perquè, sens dubte, se suma a l'evidència que la gestió dels riscos i les polítiques de formació en prevenció de riscos sanitaris i la seguretat clínica avancen en paral·lel a les dels països més desenvolupats. En la mateixa línia, es demostra la responsabilitat i el compromís constants de la professió mèdica, els col·legis professionals, les societats científiques i les institucions sanitàries a l'hora d'implementar i adoptar mesures, guies i protocols que afecten la seguretat del pacient. L'SRP del COMB analitza, gestiona i tramita els casos de reclamacions contra els metges utilitzant els instruments donats pel mateix contracte d'assegurances, entre la companyia, l'Administració i el CCMC, mitjançant unes comissions d'experts que analitzen cas per cas i determinen les estratègies de defensa.

Existeix un debat mundial sobre l'estalvi de costos que comporta evitar la demanda judicial, és a dir, és una pràctica de gestió habitual de les companyies asseguradores d'arreu del món i debat permanent –sovint inesgotable– a les agendes sanitàries dels governs, que no acaben de posar-se d'acord en les reformes que cal emprendre per superar les dificultats de sostenibilitat que, periòdicament, experimenta el mercat de l'assegurança del risc sanitari, com l'anomenada *malpractice crisis*, sorgida als anys setanta als EUA, i afecta, encara, els estats que no han legislat mesures com la limitació dels danys no econòmics, els honoraris dels advocats, la participació de pèrits únics o la creació de sistemes de mediació o tribunals especials per als casos de dany mèdic. Tot plegat, mesures destinades a superar la crisi del sector, les pujades desmesurades del risc mèdic, la fugida de les companyies o la proliferació de les "demandes frívols".

Sigui com sigui, la situació de l'RPM a Catalunya ha mostrat un comportament que difereix i sembla lluny d'aquesta típica realitat anglosaxona. El –ja reconegut– model català propi de RC ha demostrat la seva viabilitat sostinguda des del 1986 fins ara. Pel que fa al >

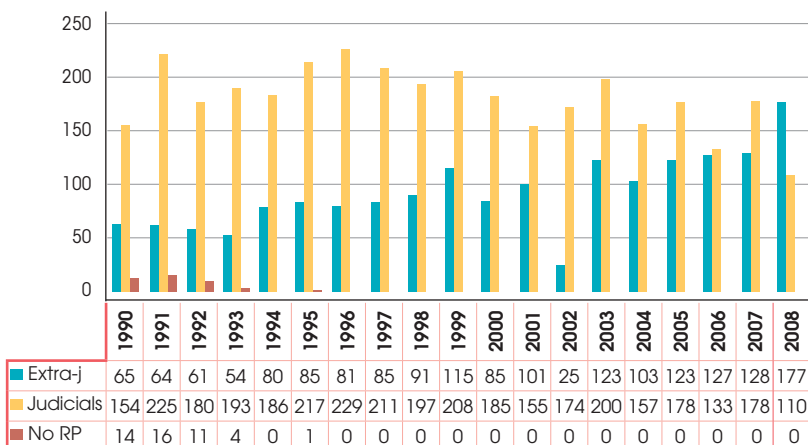
Nombre de reclamacions i metges implicats en reclamacions

Incidència relativa al COMB. Període 1990-2008

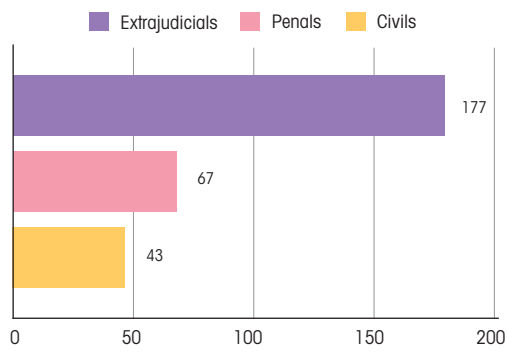
Classificació de les reclamacions

Incidència relativa al període 1990-2008

Font: Àrea de Praxi. COMB.

Sinistres COMB 2008

Font: Àrea de Praxi. COMB.

< futur, sembla que aquest any s'ha iniciat un nou i molt remarcable aspecte en el funcionament de l'SRP: l'activitat de litigi s'ha reduït d'un 38 % en comparació amb l'any anterior, ja que gairebé un 62 % (177) de les reclamacions de l'any 2008 ha seguit la via extrajudicial; un 23 % (67) ha optat per la via judicial penal, i només el 15 % (43) per la demanda civil, mantenint un nivell similar, mentre que, en comparació, les demandes penals s'han reduït gairebé 13 punts en comparació amb el 2007 (119/39 %).

L'anàlisi de les xifres confirma una tendència a la reclamació extrajudicial, on la tasca de mediació és clau, argumentant les situacions des de la perspectiva tècnica i resolent els casos en què no existeix cap tipus de defensa.

Finalment, hem constatat que –els últims anys i cada cop més– s'imposa la doctrina jurisprudencial de sentenciar amb una condemna per defecte d'informació o manca del DCI (document de consentiment informat). Aquest any, també, ens ha semblat que calia –complint amb la tasca de formació, divulgació i prevenció que té encomanada l'SRP– incidir en aquest aspecte de la pràctica mèdica actualitzant el *Professió* sobre el DCI, redactat i publicat pel COMB l'any 1999, que ha esdevingut la primera guia publicada a l'Estat respecte d'això. Enguany, hem elaborat el *Quaderns de la Bona Praxi* núm. 25 sobre "El consentiment informat, la presa de la decisió informada del pacient", una actualització que recull la nova legislació sobre l'autonomia del pacient i la documentació clínica, així com els diferents elements i tots els aspectes que intervenen en la informació al pacient. ■

Atenció del COMB als metges agredits en el lloc de treball

GUSTAVO TOLCHINSKY,
vocal

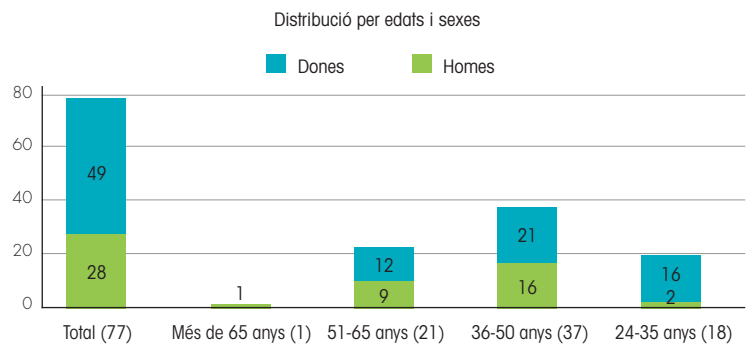
Des del 2004, el Consell de Col·legis de Metges de Catalunya té contractada una assegurança de caràcter col·lectiu per atendre els professionals agredits a la feina que volen denunciar els fets. D'aleshores ençà, el nombre de metges i metgesses agredits a la feina que s'han acollit a aquest dret a través de l'Àrea de Praxi ha disminuït de manera progressiva. De la xifra inicial de gairebé 100 casos hem passat a 30 en tot el 2008. Aquesta davallada, com ja hem explicat en publicacions prèvies, es deu en part al fet que els centres de treball gestionen internament els casos i aquests ja no arriben al COMB. Això no vol dir ni de bon tros que hi hagi hagut una baixada en la incidència d'aquests casos.

El perfil del professional atès majoritàriament a l'Àrea de Praxi és el d'una metgessa jove (24-35 anys) que treballa a l'atenció primària o a urgències hospitalàries. Gairebé una cinquena part dels companys atesos no sabia què havia de fer després d'haver patit l'agressió

El darrer any, el COMB s'ha preocupat per veure quina atenció havien rebut els companys i les companyes que s'han adreçat a l'Àrea de Praxi per així millorar-la tant com sigui possible. Es va realitzar una enquesta per conèixer de primera mà l'experiència dels afectats en el procés que va des de l'agressió fins a la resolució judicial, passant per la denúncia. Tot i que l'enquesta no se centrava en les qüestions jurídiques, sí que volíem conèixer la percepció del col·legiat.

El perfil de professional atès majoritàriament a l'Àrea de Praxi és el d'una metgessa jove (24-35 anys) que treballa a l'atenció primària o a urgències hospitalàries. Gairebé una cinquena part dels companys atesos no sabia què havia de fer després d'haver patit l'agressió.

Enquesta a metges atesos a l'Àrea de Praxi. Nombre de respostes

Font: Àrea de Praxi. COMB.

Aquest estudi ens permet identificar els punts forts i els que requereixen una reflexió per millorar l'atenció que donem als col·legiats que han patit una agressió. Estem parlant de millorar l'accessibilitat i la informació de què cal disposar en els moments immediatament posteriors a l'agressió, quan es planteja posar una denúncia, comunicar-la al centre i resoldre les qüestions de caire burocràtic que pugui implicar aquesta acció.

També cal que ens plantejem la necessitat de fer difusió del servei als col·lectius més afectats. L'enquesta detecta també que els professionals de l'atenció primària i els que han patit una agressió física són els metges que manifesten menys satisfacció amb el resultat del procés. ■